

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пом.
Конто почт. шл. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зол.
Чвертьрічно 15-00 „
Піврічно 30-00 „
Річно 60-00 „

ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар.
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зол., Німеччині 7-50 зол.,
Швейцарії 5 ш. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бол-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.
Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА

20 сот.

У кривому зеркалі.

Волинь, початок липня 1933.

I.

Ми не раз уже вказували, що волинські експериментатори, терплячи на кожному кроці поразки й маючи за п'ять років експериментів — саме „розбите корито“, вживають багатьох всяких заходів, щоб переконати Варшаву, що на „Шипке спокійно“ й „усе обстоїть благополучно“. Засобами до цього служать, крім устних і письм. докладів, агентські повідомлення, фотографії з моментів „співжиття“ й усілякі імпрези для спеціально спроводжених з Варшави достойників. Вживається з цією метою й усіляких інших кривих зеркал.

Українська преса подавала вже немало доказів, що всі ці імпрези є звичайною „буйдою“, що зрештою добре надається для самоощукуння й самозаспокоєння, а виконавцям цих фокусів-покусів можуть служити за засіб не лише для одбуття повсякденного хліба, але й для деяких ошадностей на „чорний день“.

Кілька фотографій інтелігентів, що задля посади підуть усяди й дадуть себе фотографувати з усіх сторін; кілька — за п'ять років — просвітських хат у найтемніших селах: десятко-

Ні замки, ні сторож, ні пес НЕ ПЕРЕШКОДЯТЬ ЗЛОДІЯМ ВЛОМАТИСЯ У ВАШЕ МІШКАННЯ І зрабувати Ваше майно, тому обезпечіть його від крадіж з вломом у

ТОВАРИСТВІ ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

За обезпечення домашнього урядування на 1.000 зол., пересічна річна премія враз з додатками 6.— зол.

два сільських дядьків, що з різних особистих міркувань бувають на різних імпрезах і т. д. — це ніякий доказ успіху.

Не статистичні імпрези у різних виглядах говорять про положення на Волині, а настрої населення. А хто з тих варшавських достойників був на селі, хто бачив ці настрої, чув, що каже населення, та довідався, як воно відноситься до українських „фокусників“ та їхніх імпрез? Не бачили обличчя українського села не лише варшавські достойники, але й місцеві, тому й самі вірають „певним фокусам-покусам“.

Але це вже справа тих, яким фокусники підставляють криве зеркало й дають бачити в ньому волинську дійсність.

II.

Для 14. червня Луцьк відвідав голова ББ С. Славек. Місцеві експериментатори напружили всі сили, щоби показати йому нашу дійсність і свою роботу у вигідному для них вигляді. З цієї нагоди влаштовано цілу низку інсценізацій: завізання польської репрезентації Волині, вечір у „Рідній Хаті“, представлення різних „каменних людей“, „Вечорниці“ Ніщинського, концерти, чай.

Вся ця інсценізація мала бути доказом, що український народ „співпрацює“, бо зібралася кількадесят „завоювачів“ людей, говорили, слухали, дивилися й пили чай. Вартість цього доказу „волинської правди“ аж надто очевидна.

Другим доказом цієї „волинської правди“ (такі власне правду винайдено тут і офіційно й протокольно) мали бути промови. Звичайна річ, що кожна, хто поїхав у користь для українського народу, від усіх тутешніх експериментів і „волинської правди“, мусів ухопитися за ці промови, щоби довідатися з них, що доброго вже зроблено для українців і які ще благодаті мають посягати на волинські українські маси?

Та дитяча дитина річ: кожний з „вірних“ і „співпраців“ перебігав догом відлучковані

промови, протирав очі, морщив і робив квасву міну, не зважаючи на дуже солодкий їх тов. У цих промовах про потреби українського народу нема ані слова. Замість конкретних питань життя — патос і абстрактні візії якоїсь нової доби, нових відносин, нової правди, позбавлених найменшої реальної форми.

Ще таких метафізичних промов Волинь не чула навіть з уст місцевих експериментаторів і „фокусників“.

— А всеж таки у них щось сказано — скаже читач.

III.

Голова ББ п. Славек у своїй промові сказав:

„Замість того, щоб сперечатися про речі, варто знайти те, що може бути спільною метою і до реалізації тої спільної мети об'єднати свої зусилля. Це вже буде... єдино гідним людини одоуванням нових цінностей у житті. При такому засобі реалізації спільних замірів повстан... взаємне довіри, трошки якоїсь правди, що алаує їх на вишньому моральному шаблі життя“.

Кажучи далі, що серед багатьох маловірних „ступінь“ збільшується й росте число тих, що стають до спільної роботи“, промовець зазначає, що це „наставлення“ веде до гармонійної співпраці людей, не зважаючи на такі великі різниці, як різниці національні чи різниці віри... і тут на Волині... починає накреслюватися нова ера співжиття“.

Які конкретні висновки зробив би для себе український селянин з наведених слів? На що після цього він міг би надіятися, прагнучи рідної школи, вільних виборів, вільного культурно-освітнього й господарського розвитку, належної йому ролі в самоуправуванні і т. д.? Здається,

жодних, а то й негативні. Одно він би міг ствердити, що, очевидно, інсценізація „співжиття“ і добрих наслідків експериментів переконали голову ББ, що на Волині таки настає „нова ера“. Тому він і каже: „Через те не слід ставити під сумнів обраного нами шляху“.

Про певні реальні потреби українського народу сказано лише:

„Прагнемо, щоби задоволення потреб і будування істоти вашого життя реалізувалося спільними зусиллями“ (підкреслення наше).

Ці два останні слова українське громадянство зрозуміло, як новий прихід українській національній окремішності, як заповідження нової хвилі утравізації: спільної школи, спільної господарки, спільного національно-культурного життя і т. д.

Що на це можна сказати? Хіба поставити запитання: „Чи є у світі нація, яка погодилася би на зречення своєї окремішності й права будувати своє життя власними руками й згідно зі своїм національним духом та своїми ідеалами?“

Оскільки нам відомо, українські маси (крім поодиноких темних осіб) так власне задіялися на своє національно-культурне й економічне будівництво. Звідси їхнє різко-негативне й непримириме ставлення до всіх волинських експериментів і утравістичних „правд“.

Звідси й висновок, що й друга п'ятилітка таксамо збанкрутує, як і перша.

Про інші промови й биття у літаври місцевої реалізації задля заробітку — говорити не будемо.

Доки буде існувати тут криве зеркало, ніхто, очевидно, з варшавських достойників волинської правди в дійсному вигляді не побачить. Та ми певні, що якщо й побачив, то все одне своєї політики не змінив би.

Senex.

Руїнники!

У відповідь варшавському „Слову“ і львівському „Руському Голосові“.

Лемківщина має стати на думку польських чинників тереном нової „регіональної“ політики, яку вже від кількох років переводиться на наших північно-західних землях, але без ніякого успіху. З тією метою піддержується „варшавське“ православ'я та його носіїв, недобитків-москвофілів, які провалившись з його поширенням, підготували цією кириною лише ґрунт під комунізм, розбурхавши брехливою демагогією певне соціальне питання серед бідних лемків, щоби перетягнути їх на православ'я. Тому варшавське „Слово“ (ч. 46), офіційний орган митрополита Дениса, сильно обурюється на „Діло“, закидаючи нам неправду і домагається від нас навести бодай один конкретний факт на підтвердження нашого закиду.

Ну щож! Ми можемо навести не один факт на те, що „темних лемків“ перетягали несовісні агітатори на православ'я брехливими обіцянками „поділу церковної землі“, але цілу низку таких фактів. Однак покищо будемо скромні! І пригадаємо варшавським православним католам зі „Слова“ про подвиги батюшки Гриця, який підчас горячки з православ'ям у роках 1926/27 дізна церковну землю між лемків у Святковій-Великій та Свіржовій Руській, об'єднав ієрейського повіту. А може пани зі „Слова“ заперечать і скажуть, що такого „древнього місіонера“ православ'я, як Батюшка Гриця взагалі на Лемківщині не було? Радимо тепер редакторам „Слова“ приїхати туди до цих двох сіл, а там почують дещо більше від збаламучених лемків несовісними агітаторами у роді батюшки Гриця. Цим лемкам уже спала з очей полуда і тепер вони цих панів дещо інакше привітають. Про інші „подвиги“ цього батюшки Гриця навіть не згадуємо, бо кожна чесна людина не має для таких одиниць взагалі свій осуд за їх „моральну“ поведінку. Тому можна „червоніти“, але не за „Діло“, лише за таких своїх „дуплястиків“. Певна, що поточний

Криницький перейшов скоріше на православ'я як у 1926/27 р., бо ще в Росії, після своєї утечі туди підчас війни. Алеж це в нічому не змінює суті справи, лише підтверджує наш закид, що „святенники-москвофіли“ вже перед війною, утотожнюючи свою „рускість“ із російським православ'ям, підготували майже поголовно ґрунт між своїми парохіями під православ'я і самі навіть при зміні політичної констеляції змінювали свій обряд.

А щож на це скажуть панове редактори з „Р. Голосу“ і „Землі й Воли“? Вони, бачите, викручуються сіном і лають „Діло“. Одночасно редактори з „Землі й Воли“ на наш конкретний закид не дають відповіді, лише закриваються тим фактом, що, мовляв, „більшість руских священників“ уже небіжками і нині не можуть боронитися перед тяжкими закидами за свою діяльність на Лемківщині. Іхню шкідливу діяльність для лемків виявило вже само життя, а зрештою про їхню теперішню кириною на Лемківщині історія видасть свій справедливий осуд. Не можна теж заспокоюватися такими безсумнівними фактами, що не всі „святенники-москвофіли“ покинули свій обряд, бо ми також закиду не видигали. Зрештою смерть обох православних батюшок Савловича і Гудимки як і плаз з рук озвірілої австрійсько-маларської солдатески в 1914 р. не кладе ще на їхню передвоєнну діяльність недоторкаемого „табу“. Навпаки! Саме вони поповнили злочин перед лемками тому, що своєю діяльністю при мовчазній підтримці священників москвофілів підготували ґрунт під теперішнє „варшавське“ православ'я. Наслідок тієї їхньої „праці“ і теперішньої кирини вже бачимо.

Коли агітатори православ'я, розбурхавши серед бідних лемків, певне соціальне питання з поділом церковної землі, а не обділивши лемків землею, підготували ґрунт під безбожництво і комунізм між молоддю то москвофіли те

тер своїм „лемківським букварем“ підготовляють ґрунт під нову шкільну екстермінаційну політику на Лемківщині. Мало того. Вони ще й самі такі власними руками, на радість своїх опікунів, беруться переводити цю нову шкільну політику в життя. Щоб лише втриматись за всяку ціну на поверхні життя та зберігти за собою вплив на гордих лемків, вони заграють на їх амбіції і намагаються тепер вмотивувати у лемка окремішність від українського народу. З тією метою москвофільські політики згід з РСО на Лемківщині, д-р Орест Гнатішак та „спец“ від „лемківського букваря“ М. Трохановський, сподіваються приєднати до своєї злочинної акції на Лемківщині ще й американських лемків, переконавши вже про доцільність нової шкільної політики на Лемківщині редактора москвофільської „Правди“ у Філадельфії д-ра Пінша, який саме тепер, обідаючи Європу заїхав і до рідної Лемківщини, спинившись перед дальшою

своєю поїздкою до СРСР. Тому вже незадовго будемо свідками злочинної кампанії серед лемків в Америці за моральною і матеріальною піддержкою для москвофільських банкрутів на Лемківщині. Одне це нову їхню кирило зліквідує само життя і відродження лемків вже не спинить, лише приспішить їм до зросту національної свідомості та міцнішого об'єднання зі своєю нацією. Це радісно для нас явище вже можна серед лемків заобсервувати.

А ганебну кирило з „лемківським букварем“ осудять самі лемки так, як це осудив уже покищо один чесний москвофіл. Ось коли М. Трохановський звернувся з проханням до „русского“ учителя, який з приводу недуги не вчить і сидить у брата, щоб допомогти йому зладити „лемківський буквар“, цей заявив, що до діла „Кайна і Юди“ своїх рук не приложити, хочби йому далі прийшлося проживати на ласці брата.

дівництву. Ще виразніший факт буржуазного переродження викрито в одеському зерноотресті, де керівники „комуністи“ (Залогін і ін.), оточивши себе козачими поміщиками, офіцерами, стали на шлях обдурювання партії, пролетарської держави, свідомо припиняючи показники врожайності, перебільшували кількість би-то загинулої озимини у радгоспах, щоб злізати з балансу. Факт такого самого переродження викритий цими днями на маківецькому металургійному заводі: зграя спекулянтів розквасила на сотні тисяч крб товстозначних чия робітничі постачання, підбавивши їм частку в цьому деяких комуністів із проводу ВРП і навіть маківецького МПК (зав. організації Мишанов).

„Всі ці факти доводять, що розв'язання бойових завдань, які стоять перед українською парторганізацією, супроводжується й супроводжуватиметься шаленим опором класово-ворожих елементів“.

Коли хто цікавий, як виглядає та чистка з „цифрах“, то для такого наведемо для прикладу підсумок теперішньої „чистки“ у 7-ми районах винницького округу. Там провірили партійну „благонадійність“ 905 членів. Викинули з партії 164, а 101 „перевели“ з членів партії до кандидатів. З кандидатів „перевели“ до співучаючих 84 членів.

Наслідки тієї основної „чистки“ такі, що найзавзятіше переводять „чистку“ між членами КП(б)У такі самі члени КП(б)У, яких наділили довірям і повноваженнями в тому напрямі п. Постішев.

Не ризикуйте!

Італійська ескадра гідропланів мала відлетіти ще в середу до Ісландії, але мряла перешкодила цьому. Крім цього Муссоліні вислав до неї Бальбо таку телеграму: „Не ризикуйте! Летим на меті досліди, а тому не ризикуйте, протатити його, людського життя“.

Серед летунів ескадри 6 16 таких, що вже пролітали Атлантику. Кількох з них має по 10, наймолодші по 4 роки летунської служби за собою.

„Зрадники“ гітлеризму.

БЕРЛІН, 5. 7. ПАТ. Заступник мін. вн. справ Пфундтнер заповів у публичному відчиті, що в найближчих днях будуть провідники німецької соціал-демократії, що перебувають за кордоном, визнані зрадниками окремим законом і з дімського громадянства їх виключать. Небаром судитимуть теж підпалачів райхстагу та присудять на смерть на шибениці. Пфундтнер заповів теж, що громадянство поодиноких країн Німеччини знесуть, а заведуть одно німецьке громадянство, якого можна буде дослужитись тільки працею.

Партійна чистка в УСРР. та її наслідки.

Постішев проводить чистку на всіх фронтах українського життя

Орган Центрального Комітету Комуністичної Партії більшовиків України (КП(б)У) „Комуніст“, що появляється у Харкові приносить у числі з 2. липня ц. р. передову статтю про чистку партійної організації на території УСРР. У тій статті читаємо між іншим досадно так:

„По чотирьох областях України — Донецькій, Київській, Одеській та Вінницькій — розгорнулася чистка парторганізації. Уже перший досвід наче доводить величезну політичну вагу її, як могутнього важеля подальшого ідейного та організаційного зміцнення партії, підвищення її боепроможності. Чистка піднімає пильність, активізує роботу кожної партійної ланки, кожного комуніста зокрема, навколо бойових завдань партії. Ці завдання для української партійної організації полягають у тім, щоб, закріпивши й розвиваючи перші дії дені зрушення, — остаточно ліквідувати відставання України в сільському господарстві, найкраще зібрати урожай, цілком і на строк виконати хлібозадавання, подолати недоцільне відставання вугільної промисловості Донбасу та металургії.“

„Наука відставання України, ряд серйозних проривів у роботі української партійної організації з винятковою силою й прозорливістю, викритих т. Сталіним на січневому пленумі ЦК і ЦККВКП(б) — найвиразніше доводять, що „притуплення більшовицької пильності щодо класового ворога — ось найважча за своїми наслідками провина партійних організацій України. У цьому основна докорінна їхня помилка“ (П. П. Постішев). Перебіг перших днів чистки на Україні ще й ще раз підтверджує правильність цього висновку.“

Викритий в перебігові чистки став партосередку ВУАН (Київ), винницького облЗУ, факт зухвалої, шах-

райської виласки буржуазних переродженців і опортуністів в одеському облзерноотресті й т. ін. найпереконливіше свідчать, як, користуючись з притуплення й втраченої класової пильності в ряді наших організацій, до партійних лав пролізли куркульські недобитки, петлюрці й інша наволоч. Прикриваючись партійним квитком, діючи „тихою сапою“, намагалися вони послабити диктатуру пролетаріату, підірвати колгоспне будівництво, спрямувати культурний процес на буржуазно-націоналістичний рейс.

„Почавшись з цього погляду науку мають зробити всі наші організації з чистки партосередку ВУАН. Найвищий заклад радянської науки на Україні класові вороги намагалися перетворити на цитадель націоналістично-буржуазної „науки“. Всі ці Артемські, Левіцькі, Камішани, Кіндрати, Шурани — вороги партії, затеклі апологети націоналізму й агенти Ефремових, пролізши до партії, прикрившись партійним квитком, шкодили соціалістичному будівництву, перекручували марксо-ленінську теорію. А деякі комуністи, керівники, поставлені партією керувати роботою ВУАН, очолювати пербудову її, натомість перетворилися на хвостики буржуазних націоналістів, які в шпальній спілці з великодержавними, реакційними елементами ВУАН, намагалися зривати, зводити на нівець і ту велику позитивну роботу, що її на засадах марксо-ленінської теорії провадили і провадять справді чесні, радянські наукові працівники.“

„Не менш яскравий приклад підривної діяльності ворожих елементів, що пролізли до партії, виявила чистка винницького облЗУ. Такі „комуністи“ із винницького облЗУ як Береза (зав. відділу землевпорядження), Гребельський (зав. кадрів) всією своєю практичною обстоювали інтереси куркуля й шкодили колгоспному бу-

спомин кращих переживань, ідеальних і чистих мрій та плянів і спільної народньої праці, в якій він був для нас усіх, молодших і старших, провідним світлом і палким огнем у часах розгону, а цілосим бальзамом у часах пізнішого прибиття та розбиття. Але молодша генерація й молодша еміграція в Німеччині не зазнала Лепкого й тому, як один з близьких свідків всесторонньої праці ювілянта в Німеччині, по-старіюся додати короткий загальний огляд найважливіших етапів його діяльності.

До Німеччини приїхав Лепкий підчас війни, в листопаді 1915 року, запрошений „Союзом Визволення України“ для культурно-освітньої праці між полоненими українцями у Німеччині. „Союз Визволення України“, на чолі якого стояли великоукраїнські емігранти Володимир Дорошенко, Михайло Жук, Маріян Меленевський та Олександр Скоропис-Йолтуховський взяв був на себе дуже важке й відповідальне завдання: використати йину, щоб здобути Україні незалежність. Для досягнення тієї мети Союз крім політичної та пропагандивної роботи в центр. і неутраляних державах повів широку організацію та освітню працю серед українських бранців із колишньої Росії, серед після довших заходів вдалося згуртувати в окремих українських таборах, в Австрії у Фрайштаті, а в Німеччині, завдяки енергійним заходам Скоропис-Йолтуховського аж у трьох чистоті українських таборах у Раштаті (в Баденщині), в Вецлярі в зах. Німеччині та в Зальцгеделі недалеко Берліна, а крім цього ще й у деяких мішаних таборах східної Німеччини (як Губен, Шпроттау, Тухель, Штаргарт і т. д.). З часом повстав ще офіцерський табір у Ганноверш-Міндені коло Касселя та окремий пропагандивний відділ у Білії на Півдні, де під кінець війни зосереджувалася культурно-просвітна й національно-освітня праця на визволення північно-західних теренах України. В усіх тих таборах і відділах пробувало до 200.000 бранців українців з усіх сторін нашої широкої України, навіть із далеких Туркестанських та Сибірських колоній. Між ними свідомі українці було

дуже мало й Союз узяв на себе велику, героїську працю, приєднати їх для українства та для української державності. Таке велике завдання можна було виконати тільки спільними зусиллями більшого гурта придатних співробітників, що попри відповідне знання всіх ділянок українства та техніки пропагандивно-освітньої роботи малиб також шире серце, ентузіазм до праці й значну дозу самопожертвування.

Одним з перших, запрошених до співпраці був проф. Лепкий, що радо взяв на себе незлегкий обов'язок так званого „члена просвітної виділу“ й цілою душею приляг до нової праці, при якій витривав аж до кінця, аж до закриття таборів і виїзду полонених додому. Проф. Лепкий не завіз сподівань Союзу й віддав у таборах великі прислуги українській визвольній боротьбі. Переконалим націоналіст і державник, великий прихильник політичної еманіпації з шого пригнобленого й приниженого чужою волею селянства, й ентузіастичний проповідник великої цінності нашої питомої української культури, Лепкий з цілим жаром переконаного культурного бойовика кинувся у різноманітні, високо-хвилюючий вгор таборового життя й стався виповнити його рідним, національним змістом. Своїми прегарними гарячими промовами й цікавими викладами з української історії, літератури й культури, що захоплювали наших полонених гарною формою й цікавим змістом, будив Лепкий приспану національну свідомість між тисячами наших земляків-полонених і починався більш усіх до освітлення Раштатського, а особливо Вецлярського табору, де йому довелося проживати від лютого 1916 року до кінця 1920 року. Його виклади були дуже різноманітні, але все однаково цікаві й мали звичайно численну аудиторію, так що в Раштаті йому довелося викладати у великій театральній залі, де 500—1000 дядьків з пильною увагою, а то й з захопленням слухало його палких слів і про „Слово о полку Ігореві“, і про Володимира Мономаха, і про повстання Козаччини, і про Шевченка та європейські впливи на українську культуру.

(Домічнення буде.)

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 7. ЛИПНЯ 1933.

Д-Р ЗЕНОН КУЗЕЛЯ.

Богдан Лепкий у Німеччині

(ЛИСТОПАД 1915 — ЛЮТИЙ 1926.)

Промова на Святочній Академії в „Українським Науковим Інституті“ в Берліні.

Українська колонія у Німеччині не може пропустити ювілею Богдана Лепкого, щоб не згадати його заслуг, які він поклав для української справи на німецькому терені. Коли інші віддають сьогодні належну честь його талантові, то наша колонія, хоч і як вона вже невелика, зв'язана зі заслуженим ювілятом ще й безпосередніми, близькими нитками: таж добрих десять літ свого життя провів він у Німеччині, зокрема в Берліні, працюючи невтомно, з повним запалом та ще повнішим серцем, для нашої спільної, однаково усім нам дорогої української справи та вибиваючи на всьому ґлабоку та виразну печать свого небуденного духа. Тай не замикався він у своїх кімнатах, щоб оддаєки від людей, світового гамору та злоби дня віддаватися своїй творчій праці, а віддавав себе цілою для загальної праці на послуги широкому загалоу.

Ледви 7 літ ділять нас від тієї незабутньої хвилини, коли ми в широкому гурті прощали його з відділом до краю, хоч і не на рідну землю, і не один з нас бачить ще й сьогодні свіжі сліди його плодотворної роботи, пригадує собі живо його мила постать, відчуває досі неописаний чар його особи, переживає у споминах солодку й зворушливу розкіш його западаючого в душу й завального слова, що так і пліло з його чистої, для всього рідного відкритої і добром налітої душі. Б. Лепкий наче живий стоїть перед нами усіма, що мали щастя з ним разом бути та працювати, залишивши нам, покинутим на далекий чужині, непроминаючий

Українці на світовій виставі у Шикаго.

Програма офіційного відкриття українського павільйону на світовій виставі у Шикаго.

З американської української преси довідуємося, що відкриття українського павільйону на виставі в Шикаго відбудеться 25. червня ц. р. Американська українська преса заповідала програму свята відкриття павільйону ось як:

„Український Виставовий Комітет уже усталив цілий хід урочистого свята відкриття Українського Павільйону, яке відбудеться у неділю, 25. цього місяця.

Свято зачнеється величавим походом, у якому візьмуть участь всі українські чоловічі і жіночі товариства міста Шикаго. Похід, що складається з кількох тисяч осіб, зачнеється рівно в 3-ій годині від виставової брами при 23-ій вулиці, і відтам вирушить виставовою площею до Українського Павільйону, на 39-ту вулицю.

Учасники походу виступлять в українських народних строях. Жінки, які строїв не мають, виступлять у білих убраннях. Всі учасники походу будуть мати вільний вступ на виставу.

На 4-у годину похід прибуде до Українського Павільйону. Там відбудеться церемонія відкриття, яка полягатиме в тім, що дівчинка в українському строю перетне стяжку, якою на той час буде відгороджений вступ. На цю роль вибрано Патрицію Сіменович, донечку голови Українського Виставового Комітету. Д-р Мирослав Сіменович, в імені Комітету, оголосить павільйон отвореним. Відтак павільйон заповниться публікою. В цей час славна капеля під проводом капітана Івана Барабаша, яка складається з 95 учасників, відіграє гучний марш.

Після розміщення гостей, Український Хор міста Шикаго під проводом Юрія Бенецького

відспіває „Боже, Вкраїну Спаси“. Американських і чужоземних гостей, запрошених на свято, будуть відтак гостити чаєм. Пан полковник О. Шуповал виголосить коротеньку промову українською мовою, а пані Олена Лотоцька скаже кілька слів по англійськи.

Зараз потім зачнеється концерт і театральна забава. Виступлять Український Шикагівський Хор, танцюристи п. Авраменка, капеля капітана Барабаша, знамениті соля, дуети і кuartети. Частина програми буде передана через радіо на Нешенал Броккестинг Компані.

Зараз після концерту, від години 7-ої вечір, зачнеється програма легкої музичної і театральної забави, яка триватиме до пізньої ночі. Між іншим виступлять популярні співаки пп. Костелюк і Мирошніченко, з їх цілою трупкою.

Частина ресторану буде увільнена на танки і там буде грати прекрасна, вже дирекцією павільйону на те згоджена оркестра.

Ціла програма відкриття буде складена так, щоби музика і забава тривала безперервно цілий час від 4-ої години аж до ночі, та щоб її зміст був як найбільше різномірний.

Комітет просить усіх українців, без різниць, прибути на це велике свято, яке кожному лишиться в пам'яті як один з найкращих споминів його життя. Комітет просить не лише шикарістів, але й українців з інших околиць Америки й Канади, які мають змогу приїхати і бути присутніми на святі. Вступ на виставу буде вільний всім учасникам походу.

З тієї програми можемо собі вже докладно уявити, що свято відкриття павільйону мусіло випасти величаво.

партаментові крамниці мають запевнене постійне місце для оголошень кожного дня. Коли візьмете до рук ньюйорський щоденник, то ви знаєте, які крамниці в ньому оголошуються. А для написання й уложення оголошень ці крамниці втримують цілий штаб талановитих людей з журналістичним вишколом. Що за ці оголошення газета дістає десятки тисяч дол. у місяць, це самоозрозуміле. Інакше не могла б існувати ні газета, ні підприємство. Треба мати все на увазі, що між бізнесовим світом і газетарсько-видавничим мусить існувати якнайтісніше порозуміння. Газета, що може вказати свою вартість для суспільності, мусить час від часу вказувати скільки місця на оголошення вона посвятила цього чи того місяця.

Так звані „ланцюхові“ газетні підприємства це вже правило в Америці. Відомий видавець Рендолф Герст мав 27 впливових щоденників у головних центрах Америки, а так само дуже впливовими є щоденники Скрип-Гаверла (їх тепер 25). В той спосіб Нью-Йорк і Сан Франціско можуть бути духово получені. Деякі газети друкують тісамі вступні статті, бо вони походять або зпід пера видавця, або написані на його приказ. Це власне спосіб адобування прилюдної opinі в Америці.

Окремо варто заінтересуватися кожним виданням часопису, щоби зрозуміти ту незрівняну журналістично-друкарську техніку, якою власне відзначається американське газетарство.

А якщо не було до досконалості розвиненої кольпортажі американських газет, то не можна би цілком зрозуміти того, як може появлятися кожного дня по шість видань щоденника, що на 48 сторонах друку містять від 160 до 200 тисяч слів і друкуються в кількості від 100 до 400 тисяч прим., продаваних по 2 або 3 центи.

Американська преса це справжнє чудо навіть для скептиків. А всетаки давня, старої дати, українська газета з рідного краю, має більше значіння для заокеанського земляка, ніж отся машинова, наскрізь новітня „надпоступова“ складниця найрізномірніших новинок, цифр, сенсаций і агітацій. Д-р Семен Демидчук.

Американська преса.

(Допис з Америки.)

Нью-Йорк, 10. червня 1933.

Коли час до часу появляється вістка про смерть якогось американського „газетного короля“, то дехто з українців з дива не може вийти, як можливо зробити маєток на журналістиці. Українські газети виглядають як та сирітка, що її утримується з конченості в якомсь добродійнім заведенні з ласки милосерних людей. Тому особливий подив викликає в нашого брата згадка про розміри й багатство американських видавців газет.

Щоправда, теперішня американська газета цілком відмінна від тієї, що появлялася триста літ тому. Бо такий вік має американський часопис, коли брати під увагу, що початок американської преси коріниться в старій Англії. Ледви появилася перша англійська газета в 1702 році, а вже в Бостоні, отже в Америці, впродовж двох літ почав виходити тижневик „Бостон Ньюз-Леттер“. Перший американський щоденник повстав у Філадельфії в 1784 р., а в Нью-Йорку перший щоденник появилася щойно в 1833 році. Цей щоденник існує ще й досі під тією самою назвою „Ди Сан“ і дня 3. вересня буде святкувати своє століття.

Початкова американська преса служила чисто купецьким цілям — для поміщення оголошень — і аж з часом почали в ній появлятися поважні новинки, а то й статті. Властива революція в журналістичній підприємстві довершилася впродовж останніх 40 літ, головню завдяки новим машинам, які почали викидати на ринок тисячі, десятки тисяч, а тепер і сотки тисяч примірників газет, і зробили її доступною для всього населення. Пресові машини, ліногати до складання черенок, машина для стереотипування, машина до відбивання в різних красках, ротографюра для роблення ілюстрацій, телефон, машина до писання, радіо, машина до друку телеграм, а навіть і автомобіль та літак — все мусіло зробити з недавньої отяжалої установи новітній машиновий продукт.

Коли візьмете пересічний американський щоденник у більшому місті, то перше, що привертає нашу увагу, це обем газети. Берім сьогоднішній „Нью Йорк Таймс“. Він величавою паперу вдвоє більший від нашого „Діла“, отже треба дві сторони „Діла“ на одну сторону американського щоденника. Але то ще не все: друк американської газети такий дрібний, як у „Ділі“ „оповістках“ чи звідомленнях зі спорту, біржі і т. п. Отже щойно з таким застереженням придивімся обемові газети. Нинішній „Нью Йорк Таймс“ має 42 сторони, а „Сан“ (популярна газета) має 48 сторін. Але, як візьмете щоденник філадельфійський, вашингтонський, шикагівський чи який інший то зауважите,

що всі вони до себе подібні. Бо американська преса досягнула сьогодні свій „стандарт“ і тому має ті самі новинки, таку саму організацію.

Є три великі кореспонденційні бюра, що достарчають вістей до газет. Ці пресові бюра мають своїх кореспондентів по цілому світі і нема цивілізованої території на земній кулі, де не перебував би постійний кореспондент американської „Ессосіетед Пресс“, чи „Юнайтед Пресс“, чи „Інтернешенел Нюз Сервіс“. З ними разом співпрацює агенція Авака „Бюро Вольфа, „Кенедіен Пресс“ і т. п., а також і Польська Агенція Телеграфічна, що має своє бюро в сусідстві „Ессосіетед Пресс“ у Нью Йорку.

Крім телеграфічних бюр є ще пресові синдикати, які висилають готові статті до газет. Трапляється визначніший журналіст письменник, його бере синдикат на службу і в той спосіб вибачите статті з тим самим підписом у газеті в Нью Йорку і в Шикаго і в Сан Франціско. Навіть міські новинки збирає напр. „газетарський синдикат в Нью Йорку“ і розсилає до всіх щоденників. Таким чином новинку про тусаму подію ви побачите рівночасно в кожній ранішній чи пополудневій газеті.

Чим-же властиво відзначається одна газета від другої? Загально „Нью Йорк Таймс“ уходить за візрєву газету в справах новинок, хоч вона не має найбільшого тиражу. Це тому, що „Таймс“ має своїх власних кореспондентів в усіх важніших центрах Америки і цілого світу. Таке напр. вашингтонське пресове бюро ньюйорського „Таймс-а“ це цілий штаб журналістів, на якого чолі стоїть чоловік, з яким рахується уряд і президент. Коли появиться в „Таймсі“ допис вашингтонського кореспондента з його підписом, — а це є в американців правило, що дописувач підписаний, — то ви мусите бути переконані, що в дописі нема ні одного слова, яке не було би добавлено обдумане, заки його поставлено на папері, а інформації мусять бути фотографічно вірні, бо від такої вістки чи відповідного навітлювання залежить нераз доля якоїсь справи. Особливо вісти про міжнародні справи, скрутиновані через „духо голки“.

Але американська газета це в першій мірі бізнесове підприємство. Заложити тепер свіжу газету в Америці це не легка річ. Багато давніх газет, що мають уже вироблене ім'я, мусіли зілятися з іншими, щоби рятувати своє значіння і свої впливи. А майже кожного тижня приходять вісти про реорганізацію якогось важного щоденника, а часом і про упадок. Тому, що газета була в початках засобом розголосу для великих купецьких домів, вона залишилася в засаді такою до сьогодні. Великі де-

За пактом 8-ох пакт 5-ох.

Нова сила на овиді Європи.

ЛОНДОН, (ПАТ). Бюро Райтера повідомляє, що в Лондоні підписали у вівторок представники СРСР, Чехословаччини, Румунії, Югославії і Туреччини конвенцію, що визнає поняття напасника. Ця конвенція подібна до підписаного передчора пакту 8-ох; Румунія підписала її вдруге, як член Малої Антанти. Туреччина, що підписала пакт 8-ох сусідних з Радсоюзом держав, прилучилася до неї. Румунська преса відмічує підписання конвенції дуже втішно. Вона вважає, що ця конвенція охопить 10 держав, тобто Польщу, СРСР, Францію, Туреччину, держави Малої Антанти і балтійські держави та створить отак протинагу більшові Німеччині, Італії, Мадярщині і Болгарії.

ЖЕНЕВА, (ПАТ). „Журналь де Насіон“ стверджує, обговорюючи конвенції сх. держав, що це дуже гарні документи, які кладуть міцні основи під мир у сх. Європі й на Далекому Сході.

БЕРЛІН, 5. 7. ПАТ. „Люкаль Анцайгер“ пише, що пакт 8-ох і 5-ох — це відповідь на пакт чотирьох і має на меті протиставитись ревізій кордонів. Він є теж передпосилкою нового курсу політики Польщі, зневірної до Франції, що явилася до блоку 4-ох. Якщо ці конвенції підписали ще й держави Малої Антанти, тоді в Європі буде створений міст Франція-Радсоюз та перегрупування політичних сил, але німецько-радянським взаєминам це не пошкодить.

Німеччина і Ватикан.

Конкордат підпишуть у найближчих днях.

ПАРИЖ, 5. 7. ПАТ. Віцеканцлер Папен, що мав ще вчора вийти з Риму, залишився в ньому ще на один день, у зв'язку з точним обговоренням конкордату та редакцією його тексту. Авдієнція Папена у папи та точний день його внізду доказують, що німецько-ватиканський конкордат підпишуть ще сьогодні.

Занепад світової торгівлі.

Кореспондент ньюйорського „Таймс-а“, Волтер Дуранті, телеграфує з Москви, що торгівля Світового Союзу постійно паде. Привіз до Світового Союзу випадає в доларах так: 1930 р. — 300,000,000; у 1931 р. — 550,000,000; у 1932 р. — 350,000,000. Вивіз вивіз випадає так: у 1930 р. — 10,000,000; у 1931 р. — 330,000,000; у 1932 р. — 220,000,000 дол. У 1933 році за три перші місяці до Світового Союзу привезли товарів за 44 мільйонів і вивезли за 45 мільйонів доларів.

Мистецьке життя.

ЗБУРЯТЬ ПАМ'ЯТНИК БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО У КИЇВІ.

Київська радянська влада ажитає заходів перед харківським урядом, щоб знищити широко відомий пам'ятник гетьмана Богдана Хмельницького у Києві, що збудований у 1888 році знавцем різьбарем М. Микшином. Окрім наших відомостей — таку саму вістку подає за радянською мистецькою пресою краківський мистецький журнал „Штукі Пенкис“.

НАШЕ МИСТЕЦТВО НА ЧУЖИНІ.

Як повідомляють польські й французькі газети, у Парижі відчинена тепер вистава польського народного мистецтва, куди увійшли виключно твори з Горішнього Шляська і — Гуцулячини. Вистава проходить із великим успіхом і гуцульські вироби викликають захоплення. Це вже не вперше влаштовують такі вистави, де наше мистецтво виступає під фірмою інших національностей. Та в нинішніх часах такі вистави зовсім нецільові, бо є вже чужинці, що дуже добре розбираються у мистецтві різних націй. Всім ясно, що нема більшого культурного пониження, як саме брати чужу культуру і видавати її за свою. Правдоподібно звинити тут впорядники вистави, бо поважля польська мистецька критика і наука ставляться до нашого мистецтва гідно.

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО НА ЧУЖИНІ.

В Львів Анджелес вийшла дуже гарно видана книга про сучасний міжнародний екслібрис, пера Руги Томсон Савідерс. Авторка пише про модерний український екслібрис, зокрема про П. Ковжуна.

Львівський мистецький місячник „Комерсія Арт“ в 4 ч. з цього року помістив кольорові репродукції праць нашого мистця С. Гордієнського.

НОВІ МИСТЕЦЬКІ ЛИСТІВКИ.

Жіночий місячник „Нова Хата“ випускає в найближчій часі 3 листівки в кольорах роботи Михайла Андриєнка-Нечитайла, відомого нашого мистця, що постійно перебуває в Парижі.

БРАК ФАРБ НА УКРАЇНІ.

Від довгого часу на Україні нема ніякого мистецького приладдя, ні фарб, ні полотів, ні паперу. Радянські мистці звертаються до закордонних товаришів, які не можуть знайти способу, як їм допомогти.

ЗІЗД МИСТЦІВ.

А. Н. У. Мистців і мистецьке угруповання „Спокій“ приготували на початок 1934 року збір українських мистців. На збір обговорять професійні мистецькі питання та низкою рефератів викажуть сучасний стан нашого мистецтва і життя наших мистців.

ВИСТАВА ГРАФІКИ У ВАРШАВІ.

Т-во Захента у Варшаві визначило свої сади на виставу української графіки на травень 1934 року і запросило організувати її Асоціацію Н. У. М. Передбачені нагороди, закупки і дипломи.

ПРО ВИСТАВУ О. ГРИШЕНКА В ПАРИЖІ.

Вистава нашого мистця О. Гришенка пройшла в Парижі з великим успіхом. Держава закупила до музею „Же де Пом“ одну більшу річ; появилася багато фейдтонів і рецензій у французькій пресі. Незабаром помістимо голоси тієї преси в „Ділі“.

П. К.

На протиалькогольному фронті.

Прилюдна збірка на цілі „Відродження“.

Головна Рада Українського Протиалькогольного Товариства „Відродження“ у Львові повідомляє, що львівське Воевідство дозволило на прилюдну збірку, на цілі Товариства, з дня 12. липня 1933 р. У той день уповажнені збірки будуть приймати добровільні пожертви під українськими церквами у Львові на відродженську пропаганду.

Головна Рада Т-ва „Відродження“.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ НА ПОКУТТЮ.

Безнастанні дощі і великий хмаролім спричинили велику повінь на Покутті. Найбільше потерпіли від повені полуднево-східні повіті, а в першу чергу коломийський. Прут змінив уже своє русло і залив водою ці землі, які дотепер ще не були під водою. Тому дельзовано населення зі сіл Корнича, Воскресінця і Березова.

НОВИЙ РЕКТОР.

Президент затвердив проф. д-ра Генрика Гальбана на становищі ректора львівського університету, якого вибрано на місце проф. д-ра Хлямтача. Новий ректор урядуватиме через найближчі три роки.

НОВИНКИ

— Робітня футер Юліана Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. П. пов. Тел. 54-46.

— Магазин постелі Р. Джала, Львів, Хоружа на 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол.

— Конфіскація. Вчорашнє число нашого ч. списку було сконфісковане за кілька місць в статті „По дорозі на Маківку“.

— Видатний англійський економіст у Львові. В дні 29. і 30. червня був у Львові видатний англійський економіст і публіцист п. Тільман у товаристві пані Макогонової. Гості приїхали з Праги. П. Тільман пише велику економічну працю про положення селянства в Європі. У цій книжці окремий, великий розділ буде присвячений положенню українського селянства. П. Тільман приїздив до Львова з метою зібрати додаткові матеріали до цього розділу у своїй книзі. У тій цілі відбув він низку конференцій з відповідальними керманічами наших господарських установ і зі знавцями нашого сільського господарства. Крім того виїздив він і на село, де знайомився з побуту наших селян. Книга п. Тільмана появиться в англійській мові. Тільман є автором кількох поважних книг на економічні теми і має в економічному світі на заході широку популярність і повагу.

— Кульчиці вшанують Кульчицького. З Кульчиць Шляхотських біля Самбора повідомляють нас, що село пригтовляється до відсвяткування пам'яті в честь Юрка Франца Кульчицького, відомого героя Відня, який в 1633 р. відіграв визначну роль при обороні Відня переходом турецьких обозів з вістими від команданта Віляна Штаремберга, до кн. Карла Лютаринського, начального вождя німецьких військ. Академія в честь героя потребує два дні 19—20. серпня (два дні свят Преображення і неділя). В програму ввійдуть святкові промови, два реферати, співи, декламації, вистава і рецитатії внаслідок з повісті проф. Филипача п. з. „Кульчицький герой Відня“. Свято розпочне молебень на тім місці, де стояла хата Юрка Кульчицького. На тім місці здвигнений буде хрест з написом: „Тут уродився Юрко Франц Кульчицький 1633 року, оборонець Відня“. На свято запрошують кульчиці всіх своїх сусідів і делегатів усіх таланів „Просвіти“ в краю.

— Українська оркестра на виставі в Шикаго. 16. червня в Українським Павільйоні на Світовій Виставі в Шикаго виступив капітан Іван Барбаш з оркестрою з 95 музик. Звуки, майстерно виконаних класичних композицій, притягали до українського павільйону численних гостей. Оркестра з Геррісона Гай Скуль, якою він провадить, добула собі протягом трьох літ, від 1930 до 1932 р., першу нагороду між оркестрами міста Шикаго, а в 1-м році дістала 1-ше місце між оркестрами всієї Америки. Вона відіграла у українському павільйоні кусник з „Коля ді Рієнці“ Вагнера, „Прелюдію“ Ліста і кілька безгласних маршів. Публика була в захопленні і беззастановно обдєрговувала нашого славного диригента як і всіх виконавців, щирими довгими оплесками. Виступ Барабаша був шляхотним жестом, бо не зважаючи на численні і добре гоноровані запрошення, які ця знаменита оркестра дістала з усіх боків, він вивів своїх хлопців в український павільйон зовсім безплатно, не жадаючи жодного за це гонору.

Поляки на Радянській Україні.

Цікаві цифри з життя польської меншини в Радсоюзі.

У Радсоюзі живе під теперішню пору близько 1 міль. поляків, що найбільше скупчені на Україні і Білорусі. Очевидно, живуть вони без будьякого культурного зв'язку з Польщею, а підчинені організаційно ідеї комунізму, затримали тільки свободу рідної мови, може бути для цього, що в ній найкраще проводили пропаганду комунізму у сусідній Польщі.

На Білорусі мають ці поляки 226 польських народних шкіл, 31 середніх і 3 „технікуми“, мають теж свій Педагогічний Інститут у Мінську, а в загальних школах вчиться 7.000 польських дітей (50 відс. усіх польських дітей на Білорусі).

На Україні положення поляків краще. Польський елемент тут свідоміший, у польських пар. школах в 37 тис. дітей, а крім цього в високі польські школи — педагогічна, медична, механізація хліборобства, техніки збижевних культур, кооперативна, музично-драматична і т. д. 70 відс. польських дітей вчиться на країні в рідній мові.

На Україні працює теж польський державний театр, що об'єднує всі осередки польського

життя (Харків, Москву, Мінськ, Витебськ) і дає польські вистави з „пролетарською“ ідеологією. В Мінську приміщену другий такий польський державний театр в будівлі колишнього костела.

Польська меншина має на рад. Україні в Білорусі поважну пресу, очевидно з виключно комуністичною тенденцією. На Україні цих часописів 15, а на чолі їх стоїть щоденник „Серп“, що виходить у Харкові в накладі 18 тис. прим. У Мінську виходить другий польський щоденник „Орка“, що має 10 тис. накладу. Начальний орган польської меншини в Рад. Союзі виходить у Москві під назвою „Трибуна Радзєвца“, що має тепер 10-тисячний наклад. Крім цього польські комуністичні письменники видають свій літературний журнал „Культура мас“, поруч якого існує ще кілька спеціальних журналів, присвячених жіночим справам, молоді, дитині, боротьбі з релігією і т. д.

Доказом пошани для поляглих героїв є жертва на охорону воєнних могил українських борців!

І хочуть і не хочуть...

Непевна доля льондонської конференції.

ЛЬОНДОН (ПАТ). Вирішальні кола льондонської конференції не знають, чи продовжувати чи перервати її наради.

Представники європейських держав з паритетом золота заявляються за відложенням конференції. Точний внесок поставив на засіданні представників комісії голландський прем'єр Кола і мав дістати згоду Бельгії і Франції. Офіційної пропозиції ще нема. Мекдональд і делегати Злуч. Держав застерігалися проти цього внеску.

Шеф американської делегації Гул відбув довгу розмову з Мекдональдом. Описав розійшлася погодою, що делегація Злуч. Держав не вважає декларації Рузвельта останнім його словом і сподіється дістати від нього нові, точніші пропозиції. Після розмови Гул зателегра-

фував през. Рузвельтові про стан конференції та просив від американської делегації нових пропозицій уряду. Розв'язку з тим справу остаточного вирішення долі конференції відложено до четверга рано, а до цього часу сподіється Гул дістати відповідь від през. Рузвельта та нові пропозиції Злуч. Держав, що дадуть змогу вести наради далі.

ЛЬОНДОН, 5. 7. ПАТ. Бюро Райтера повідомляє, що през. Рузвельт вернув до Вашингтону і передав каблем делегації у Лондоні нові інструкції, вимагаючи від неї, щоб рішуче не дозволила відложити конференцію. В найближчих 24-ох годинах сподіється в Лондоні нової декларації Рузвельта. „Таймс“ доносить з вірогідних джерел, що конференцію все таки відложать.

Новий зшиток „Української Загальної Енциклопедії“.

Появився 29-й зшиток У. З. Е. від ст. 1001 до 1232, від гасла „Україна“ до „Цитрія“. В цьому зшитку знаходимо велике число українських гасел, що починаються прикметником „український“ (25 українських партій і партійних об'єднань, 30 установ і комітетів, 30 товариств, 30 журналів, 10 шкіл тощо). Крім того такі гасла: Українка Леся, Українська Галицька Армія, Укр. Нар. Республіка, Укр. Національна Рада, Укр. Автокефальна Церква, Укр. Січові Стрільці, Устияновичі, Федак, Федорови, Федорівці, Федорів, Федькович, Феценко-Чопівський, Філіповичі, Філявський, Франко, Халевки, Харків, Хвильовий, Хмельницькі, Холм, Хомашина, Холодні, Хомишин, Хруцькі, Цегельські, Цеглиньські, Целевичі, Центавльа Ра-

да, Цєнтробанк, Цєнтросоюз, — і багато інших. Зі загальних більших гасел такі: університет, унія, Урал, ух, фашізм, Фадія, фізика, фільм, філософія, Фінляндія, фотографія, Франція, французька література і мистецтво, функції, хвиля, хемія, хмара, Хорватія, хрестої походи, цвіт, Цезар, цензура, церковна музика, цикль, цикльони й ін. Зшиток прикрашений, як звичайно, великим числом (160) добірних ілюстрацій.

Цього місяця появиться ще останній 30-й зшиток У. З. Е. до букви „Я“ включно. Від вересня почнуться появляти зшитки з оглядами, що ввійдуть до окремої частини „Україна“ (5 зшитків) у прискореному темпі так, що до кінця цього року вся Енциклопедія буде закінчена.

ГЕН. БАЛЬБО ЛЕТИТЬ ДАЛІ.

ЛЬОНДОНЕРІ. 5. 7. ПАТ. Нині в год. І-й популяції відлетіла ескадра італійських гідропланів до Іспанії.

ЛЬОНДОН. 5. 7. ПАТ. Перед дальшим летом до Америки ген. Бальбо студіював совісно метеорологічний бюлетень.

СТРАХ БІЛЬШОВИКІВ ПЕРЕД НІМЕЧЧИНОЮ І ЯПОНІЄЮ.

ЛЬОНДОН. 5. 7. ПАТ. „Таймс“ обговорюючи пакт 8-ох держав, який підписано в Лондоні, стверджує, що його вістря спрямоване проти двох держав, себто Німеччини і Японії. Якщоб СРСР понав у конфлікт на Дал. Сході, тоді вже не буде боятися, що західні сусіди використають цю догідну ситуацію. Одночасно сусідні держави Німеччини на випадок конфлікту з гітлерівцями не лякаться, що СРСР використає їхній конфлікт для себе. Тому пакт 8-ох на думку „Таймса“ зміцнить лише мир в Європі.

— Темна хроніка. До бюр міської різни у Львові вломилася невідомі злочинці, розбили касу і забрали 10 тис. зол. — На полі біля с. Кунин жовківського пов. найшли трупа 52-літньої Олени Саджениці, яку невідомий тип вбив, стріляючи до неї двічі з кушів. — В Печеніжині викрили тайну робітню рушниць і набоїв до яких та арештували 5 „фабрикантів“. — Біля Радомисла наскочив постеруноків на хлопців, що йшли красти конюшину, а ці побили його так, що його безпритомного відвезли до лікарні.

— Віцеміністрові фінансів займили хатню обстановку. У Варшаві викликала велику сенсацію екзекуція в мешканні віцеміністра скарбу проф. Козловського, що ще під час свого побуту у Львові завинив був львівському скарбовому урядові невеличку квоту за маніпуляції під час визначування податку, обчислену вже після того, як він виїхав зі Львова. Львівський уряд вислав за віцеміністром екзекуційну карту до Варшави, але столичне адресове бюро відповіло, що такого пана не знає. Щойно скарбова палата Варшави дослідила, що віцеміністр є в місті і мешкає саме в її будинку! Дня 14. червня в мешканні міністра з'явився коморник і переляканий, довідавшись, де він, а міністр, якого повідомили про його появу, заплатив негайно цілу належність.

— 5.000 зол. змолоти на сіканиці. В підваршавському селі Бихава мешкала з дочкою емеритка Мацейова. Вона складала гроші до гроша і в тайні перед дочкою ховала паперові гроші у машинці до мяса. Оноді дочка Мацейової принесла з міста мясо і хотіла зробити для матері несподіванку — сіканиці. Перемолотла мясо, але коли надійшла мати і застала, що дочка мие вже машинку — зімліла. Дочка змолотла на сіканиці і 5 тис. золотих у банкнотах, які вона ховала у машинці, не завваживши цього.

— Ріжні вістки. Тимчасові підсумки конскрипції в Німеччині нараховують в цій державі 65.3 міль. населення, тобто на 2.7 міль. більше, як у 1925 р. і 2.5 міль. менше, як перед війною.

— Біля Губич пов. Борислав хотів шофер таксіви ч. 26 з Дрогобича переїхати через ріку Гисьменицю і почав потапати. Прикликана воєва сторожа ледви вирятувала пасажирів самоходу. — З наказу уряду розв'язали у Німеччині партію католицького центру та народно. — Радянський уряд почав переговори з державою Манджу-Го, який хоче продати свої права до східно-китайської залізниці за 210 міль. рублів золотом. — В Бабичах під Перемишлем встановив у Сані 17-літній гімназист Герне з Варшави. — Поспільний поїзд на шляху Мадрид-Ліссабона зійшов з рейок; 30-кілька ранених.

— Під час маневрів японської армії на стоках гори Фуджі багато вояків дістало сонячний удар; 7-ох померло, 30 смертельно і 160 легко недужих. — У південно-східній частині Кореї від хмаромовів настали такі поєни, що 35 осіб потонуло, багато ранених. — Син американського мільонера Джона Рокфелера виїжджає на студії до Мінхена.

— Криза в Армії Спасення. Відома гуманітарна організація Армія Спасення переживає теж кризу. За впливи в ній змагаються не тільки дві сестри, дочки основника Армії 50-літня Катерина і 65-літня Ева Бат, але й американська секція Армії, на чолі якої стоїть згадана Ева, намагається відокочити від англійської централі, застерігаючи теж проти „династичного“ панування в ній Батів. Словом, демократичні настрої, що з'явилися вперше біля домовини абсолютного „Генерала“ Армії, просякають шораз глибоше і в цю організацію.

— Більшовики і церква. Серед російської емігранції існує аж три православні Церкви. на

чолі яких стоять митр. Евлогій, митр. Антоній та митр. Елевторій з Ковна, що визнає над собою владу московського митр. Сергія, підчиненого радянському урядові. Як повідомляють російські часописи, париський еп. Венямин виїздить до Зл. Держав, а на його місце має прибути з Москви б. тверський єпископ Серафим, що до цього часу буде висвячений митрополитом. Еп. Серафим був колись старшиною російської армії, потім пішов у монастир і визначився красномовством та теологічним знанням. Більшовики сподіваються, що він не захоче повернутися вже до Рад. Союзу і шоби забезпечитися від цього, затримали в Москві заручницею його рідну сестру.

— Продав свого трупа за 100 тис. доларів. Німецький астролог Дамус продав якомусь вченому з Америки свого трупа за 100 тис. дол. Цей учений шукатиме в мізку астролога пророчого зноу, що дозволяє Дамусові ставити відомі го-госкопи. В розмові з журналістами заявив Дамус, що хоче дожити 50 р. життя, коли дістане зачетом 25 тис. дол., а останніх 75 тис. дол. за-пише людині, яка зеднає собі повне його довіря.

— Сміливий робітник. В бельгійському місті Лювені вмуровано у зрушеному німцями під час війни й описіла відбудованому університеті плиту, на якій нап'ятували варварство німецької армії в Бельгії. Ця плита була образою для національних почувань німців а теж і прихильних Німеччині фламандців і тому фламандський робітник Маррен розбив її два роки тому молотом. Пліту відмурували, але рік пізніше Маррен розбив її знову, а оце місяць тому третій раз і врешті його на цьому прихопили. Маррен станув перед судом, признався гордо до вчинку, заявив, що вважав це своїм патріотичним обов'язком і дістав рік в'язниці.

— Новий американський посол у Польщі. Америка післала була як посла до Польщі спершу фабриканта капелюхів Стетсона, відтак фабриканта авт Вілліса, а тепер поси-лає власника різни худоби Кюдая (Кудай) з Мільвокі, степту Віскансін. Польські газети в Америці пишуть про нього, що він був раз де-чи два дні у Варшаві в 1913 році, як ще Варшава була під Росією, „отже знає історію Польщі“. Але він всеодно питається поляків у Мільвокі, яке там у Варшаві підсоння, чи дуже зимно, і чи можна розмовитися по англійськи або по французьки. Кудай дуже любить полювання. Тому 5 літ їздив полювати на диких звірів в Африці. Тому дуже втішився, як йому сказали, що і в Польщі зможе полювати на диких звірів. До Варшави виїде посол Кудай імовірно при кінці липня.

— Помер російський православний єпископ. У Нью Йорку помер наслідком удару крові російський православний єпископ Аполінарій, який приїхав до Зл. Держав на доручення російського емігрантського синоду з Європи вже після більшовицького перевороту. Він мав бути помічником митрополита Платона, але перед кількома роками йому віддали керму російської православної церкви в Північній Америці. Через те прийшло між обома до конфлікту. Саме тепер якраз це напруження ще погіршилося, тутешніх російських єпископів до злуки з московської синодальної церкви для приєднання тутешніх російських єпископів до злуки московським патріархом Сергієм. Можливе, що зірвання митрополита Платона з патріархом потрясло умом Аполінарія так дуже, що він нагло помер.

— Осторога. 3 Мільна повідомляють, що якийсь Іван Батіг зі Львова продає в Мільні й околиці образи буцімто ка мального катедри св. Юра у Львові. Звертаємо увагу Всесенного Духовенства і всіх вірних, що Архикатедральний Уряд Парохіальний просить про збірці тільки священників і без посередньо до рук свя-тих і в. Ніяких інших посередників Архика-тедральний Уряд Парохіальний до якихнебудь збірок не уповаживає, не висилає і не висилає. Звертаючи на це увагу, прошу таким жертво-давцям нічого не давати, а негайно віддати їх в руки поліції за ошукаństwo. — Від Архикате-дрального Уряду Парохіального св. Юрія у Львові, дня 4. липня 1933. о. Леонтій Куніць-кий, парох.

— На будову надгробника І. Франка за час від 15. травня до 1. липня ц. р. через Центробанк зложили в зол.: Філія „Просвіти“, Бережани 30.50, Філія „Просвіти“, Стрий 15, Т-во Кредит, Комарно 5, Ревіз. Союз Укр. Кооп., Львів 25, Народний Дім, Дрогобич 50, Чит. „Просвіти“ Заріччє 2, Нестор Майбук, Сокаль 20, Філія „Про-світи“, Сколе 18.10, Укр. Кооп. Банк, Броди 10, Укр. Кооп. Банк, Грималів 15, Філія „Просвіти“, Радехів 20, Анна Дембицька, Заліщики 10, Ва-силь Бараник, Заліщики 2, Віра Будинська, За-ліщики 2, Микола Галицький, Заліщики 2, Марія Стажинська, Заліщики 2, д-р Р. Стефанович, За-ліщики 2, суддя Демис Ястрембський, Заліщики

2, д-р А. Винницький, Заліщики 1, Василь Воло-шанський, Заліщики 1, д-р М. Долинський, За-ліщики 1, Алекс. Кручків, Заліщики 1, Алекс. Жолевич, Заліщики 1, Федір Сухерко, Заліщи-ки 1, Теофіл Рудницький, Заліщики 0.50, д-р Сліпий Родіон, Струсів 5, Сагайдак Олена, Ла-ни 1.95, Філія „Просвіти“, Галич 10, Філія „Про-світи“, Солотвина 5, Укр. Каса, Долина 5, Філія „Просвіти“, Перемишль 23.80, Анна Залішук, Прилеп 3, Укр. Акад. Козацтво, Чернівці 59, Філія „Просвіти“, Миколаїв н. Дн. 5, Район. Мо-лочарня, Войнилів 3, Кооп. „Єдність“, Хмельні-к 4.75, Алексєвич Ілько, Тернопіль 1, Зельський Іван, Влоцлавок 2, Філія „Просвіти“, Перемишля-ни 5, „Віра“, Рава Руска 25, Лотоцький Стефан, Пйотрків 1, „Надія“, Бережани 11, Філія „Про-світи“, Камінка Стр. 30, Філія „Просвіти“, Жо-ква 5, Філія „Просвіти“, Яворів 25. Разом 469.50 зол. Через Адміністр. „Діла“ зложили: проф. Степан Смал-Стоцький, Прага 100 кч., проф. Роман Смал-Стоцький, Варшава 20 зол.

— Іспит зрілості у прив. жін. вчит. Семинарії „Рідної Школи“ у Самборі відбувся у днях 22.—27. червня ц. р. під проводом делегата кураторії візитатора Северина Білинкевича. Дістали ли-пльом: 1) Олена Бронислава Андрейко; 2) Юлія Баранецька, 3) Наталія Ксеня Тарасович-Білин-ська, 4) Осипа Слотило-Білинська, 5) Ярослава Слотило-Білинська, 6) Ольга Степанія Бич, 7) Анна Єндик, 8) Степанія Захарко, 9) Анна Ка-рабин, 10) Тетяна Кахновець, 11) Олена Кочир-кевич, 12) Степанія Коваль, 13) Марія Поливка-Кульчицька, 14) Юлія Купич, 15) Олена Мелех, 16) Дарія Марія Менцінська, 17) Олена Пасічн-ська, 18) Марія Перущька, 19) Софія Пискір, 20) Дарія Путкевич, 21) Дарія Ірена Марія Рабій, 22) Марія Рогуцька, 23) Марія Розлуцька, 24) Ірена Марія Сороковська, 25) Степанія Соро-ковська, 26) Ірена Сирко, 27) Анна Терлецька, 28) Ангеліна Чайковська, 29) Сальомея Марія Косачевич-Яворська. Разом до іспиту зрілості зголосилося 36 кандидаток. Репробували після письмального іспиту дві кандидатки, після устно-го чотири, відступила одна.

— Порядок Богослужень на храмово свято Свято-Іоанської Лаври ОО. Студитів у Львові (на Кайзервальді): четвер, дня 6. липня год. 5.30 попол.: Велика Вечіря з Литією і св. Сповідь; п'ятниця, 7. липня год. 5.30 рано 1-ша Служба Божа; год. 6.15 Утреня; год. 8-ма 2-га Служба Божа; год. 9-а Соборний Акафіст до св. Іоана Хрестителя; год. 10-а Співана Служба Божа, це-лебрована всеч. о. митратом Базюком. Співає хор п. радн. Купчинського. Якщо дозволить по-года то на Співаній Службі Божій буде пропо-відь Екссел. Митрополита Шептицького, який після неї буде сповідати вірних. В разі непого-ди проповідь скаже всеч. о. Лада. По Службі Бо-жій відбудеться Волосвяття на цвинтарі біля церкви. Пополудне в год. 4.30 Вечіря і Акафіст до св. Іоана Хрестителя.

— Твори Стефаніка. Вже вийшло повне збірне видання творів Василя Стефаніка з ілю-страціями артистів графіків Василя Касіяна і Миколи Бутовича. Видання бібліофільське, друковане в дуже обмеженій кількості примір-ників. Книжка переплетена в ціле полотно. Об-гортка проекту артиста графіка Павла Ковжу-на. Ціна книжки 25 золотих, які можна сплачу-вати догідними місячними ратами. Замовлення і гроші слати на адресу: „ЦЕНТРОБАНК“, Львів, вул. 3-го Мая 15. Конто П. К. О. 143.467.

2256 3—5

Дописи.

КАЛУШ.

Мазепинське свято. В дні 25. 6. ц. р. заходом фі-лії „Просвіти“ в Калуші відбулося величаве Мазепи-нське свято при співучасті великих мас народу, що не аважуючи на неперу порогу зійшовся навіть з найдал-ших закутні повіту зложити поклін Великому Гетьма-нові. Свято відбулося на просторій площі „Українка-ку“ в середмісті. Серед майдану на високому підішес-ні красувався бюст гетьмана. Свято розпочалося в год. 12-ї Панахидою за Гетьмана, яку відправив Все о. Тисовський. Заричський, Майорчак, Соколка і Радех-ський. Відповідну проповідь виголосив о. Майорчак. О-після сідувала Академія, під час якої виголосили патрі-отичні промови прибувші на свято посла Луцький і Ве-диканович, яких зібрані стрінули рясними оплесками. Зокрема промова посла Луцького, виголошена з пито-мою йому красоріччям і темпераментом, зробила по-мітне враження на присутніх. Влучно підбрав до обста-нини декламатор „Молітеся“ віддає селянським Олек-си Підчас панахиди і академії співали злучені хора „Калушського Божа“, „Сокола“ і читали „Прогати“ а доокочилих сіл від дригентурою дир. Ст. Бартка Зокрема гарно вийшла пісня „Похорони жовіра“, яку відспівав сам „Калушський Божа“. Цілість свята робила ймовірне враження, так своєю культурною, відпозити-вальною програмою, як і великою кількістю учасни-ків, що своїм повним поваги і скупчення духа, пове-дінням, причинилися до звеличання Свята. Після Ака-демії сідувала фєстив, на якому відбувалися руханков-і поєси гіттери гітотичні сазіа та молоді сазіа сазіах дугових організації. Звучави мот. дзвонів на жиді

